

WRZESIEŃ

Kalendarium wrzesień 1983

1

- W Nowej Hucie umiera 63-letnia Janina Drabowska, zatruta gazem łzawiącym użytym 31 VIII do rozpędzenia manifestacji.

4

- Z kazania prymasa Józefa Glempa na Jasnej Górze:

[...] Chciałbym tu dotknąć bolesnego zagadnienia umów społecznych, czyli Porozumień Sierpniowych sprzed trzech lat. Spór o ich realizację jest problemem politycznym – i tego zagadnienia nie tykam. Jednakże Porozumienia Sierpniowe mają swój wymiar etyczny, Kościół zaś nie może być obojętny wobec przestrzegania czy nieprzestrzegania zasad moralnych, zwłaszcza w dziedzinie społecznej. [...]

13

- Więźniowie polityczni w Zakładzie Karnym w Barczewie rozpoczynają trwającą do 1 X głodówkę protestacyjną, w wyniku której uzyskują polepszenie warunków odbywania kary.

15

- Oświadczenie Tajnej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdańskiej:

1. Codziennie widać było, że ideały „S” są niezmiernie bliskie większości społeczeństwa Trójmiasta [...].

2. W dniach 14-31 VIII postawiony został w stan ostrego przygotowania cały aparat przemocy, represji i propagandy [...].
3. Zaniepokojeni przedstawiciele najwyższych władz PRL, choć zgodnie z przewidywaniami nie podjęli rozmów z Lechem Wałęsą, rozjechali się po kraju spotykając się z pracownikami różnych zakładów, na ogół starannie wybranymi spośród członków PZPR i „nowych związków”. Mimo to przekonali się naocznie o zdecydowanym sprzeciwie wobec swej polityki i poparciu dla „S”. Miażdżące zwycięstwo, jakie odniósł w Stoczni Gdańskiej [Lech](#) Wałęsa nad wicepremierem Rakowskim, prowokującym i obrażającym ludzi pracy, wykazało również, jak głęboka przepaść dzieli społeczeństwo i ludzi uzurpujących sobie prawo do sprawowania władzy w jego imieniu.
4. Apel o zwolnienie tempa pracy w dniach 24-31 VIII spełnił swoje zadania wobec kłamstw propagandy.
5. Rzucenie na ulice Gdańska ogromnych sił ZOMO i milicji, w dniu 31 VIII dążenie do walk ulicznych na dużą skalę, nieustanne prowokacje łącznie z rozbiciem szyby w samochodzie Lecha Wałęsy podczas manifestacji pod kościołem św. Brygidy – wszystko to nie dało oczekiwanych przez aparat represji wyników. Protestując przeciwko tym chuligańskim wybrykom, jeszcze raz powtarzamy, że nazwa „gestapo” wobec ZOMO jest wyjątkowo uzasadniona.
6. Biorąc pod uwagę obecną przepaść między władzą, arogancką i pokładającą swoją nadzieję w aparacie represji, a społeczeństwem przywiązaniem do ideałów „S”, którego uczucia wobec władzy oscylują między nienawiścią, strachem i pogardą, uważamy, że należy być przygotowanym na długą i uporczywą walkę, w której niewątpliwie zwyciężymy, bo jak uczy historia, każdy [system](#) oparty na kłamstwie i przemocy musi ponieść karę.

- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Walczącej”, gazety wydawanej przez nowo powstały oddział Solidarności Walczącej w Poznaniu.

18

- Na Jasną Górę przybywają z całej Polski uczestnicy pierwszej Ogólnokrajowej Pielgrzymki Ludzi Pracy. W trakcie pielgrzymki odbywa się akcja podpisywania pozdrowień dla aresztowanych.
- TKK NSZZ „Solidarność” wydaje dwa oświadczenia:

1. W sprawie wyborów do Sejmu i samorządu terytorialnego;

[...] *Dziś nie ulega wątpliwości, że jedynie władza ciesząca się poparciem społeczeństwa i służąca żywotnym interesom narodu stworzy szansę podniesienia się ojczyzny z upadku.*

Warunkiem wyjścia Polski z kryzysu jest przeprowadzenie wyborów do Sejmu i samorządów terytorialnych w oparciu o taką ordynację wyborczą, która zapewni społeczeństwu rzeczywisty wpływ na tryb powoływania i sposób sprawowania władzy [...].

2. W związku z występowaniem w TVP działaczy NSZZ „Solidarność”: [...] *Wszelkie*

wystąpienia w oficjalnych środkach masowego przekazu ujawniających się z własnej woli lub po uprzednim zatrzymaniu przez SB działaczy związkowych zasługują na potępienie. Dotyczy to w szczególności osób pełniących kierownicze funkcje w zakładach, regionalnych czy ogólnokrajowych strukturach NSZZ „S”. Ich funkcje i przyjęte na siebie obowiązki wykluczają możliwość ujawnienia do czasu powstania warunków jawnego działania Związku. [...]

19

- Rozpoczyna się proces Janusza Pałubickiego w Sądzie Wojsk Lotniczych w Poznaniu. Oskarżenie dotyczy m.in. kierowania nielegalnym związkiem mającym na celu przestępstwo, tzn. tajnym Tymczasowym Zarządem Regionu Wielkopolska „Solidarności”.

22

- Prof. Zbigniew Wójcik nie przyjmuje przyznanej mu przez ministra kultury i sztuki nagrody za książkę *Jan Sobieski 1622-1696*, motywując to m.in.: *Na spotkaniu wicepremiera Rakowskiego z robotnikami w Stoczni Gdańskiej pan wicepremier, powołując się na moją książkę w sposób całkowicie ahistoryczny, a więc fałszywy, nacechowany natomiast pogardą dla robotników, przyrównał ich do warcholów magnackich.*

27

- Prokurator Naczelny Prokuratury Wojskowej płk W. Kubala formułuje akt oskarżenia przeciwko Jackowi Kuroniowi, Adamowi Michnikowi, Henrykowi Wujcowi i Zbigniewowi Romaszewskiemu: [...] *W Warszawie i innych miejscach Polski oraz poza jej granicami, działając w celu obalenia przemocą ustroju i osłabienia mocy obronnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej poprzez zerwanie jedności sojuszniczej ze Związkiem Radzieckim, podjęli w porozumieniu z osobami objętymi odrębnymi postępowaniami, czynności przygotowawcze zmierzające do urzeczywistnienia tego celu. [...]*

28

- Lech Wałęsa i 70 innych członków KK NSZZ „Solidarność” kierują do Sejmu list z apelem o uwolnienie wszystkich więźniów politycznych.